

foto's Jan van Veen

Populierenteelt anno 2016

Populier komt terug van ver weg geweest. Dat is een duidelijke trend in het Nederlandse bos op de betere, vochtige gronden. En niet voor niets. Populier groeit er hard, levert gewild hout en vraagt weinig onderhoud, mits goed aangeplant natuurlijk. En dat is precies waarom Jan van Veen van Staatsbosbeheer contact zocht met de redactie. Hij heeft een manier afgekeken van onze zuiderburen, die voor de Nederlandse situatie beslist de aandacht waard is. Hij poot populieren.

— Erwin Al (redactie)

> Voor de niet-populierenplanters onder ons is het van belang te weten, dat het in Nederland gebruikelijk was dat populier gestekt wordt op de kwekerij. Een van een te klonen moederboom afgesneden stok werd ingekort tot stukken van 30-40 cm, die in een geploegd bed in de grond werden gestoken met hun kop net boven de grond. In het jaar dat volgt vormt de tak ondergronds een wortelstelsel en bovengrond ontwikkelden zich daar dan staken tot meestal circa 2 meter lang. Deze werden dan teruggesnoeid tot één spil: de mooiste loot. Na de bladval werden deze boompjes dan gerooid met een ploeg en getransporteerd naar het aan te planten perceel. De bewortelde staken werden dan 30-50 cm dieper geplant dan ze gerooid waren in voorgeboorde gaten van circa 30 cm doorsnee. Daarbij werd een vast plantverband van 4,5 x 5 meter aangehouden (444 stuks per ha). Het maken van plantgaten is intensief werk: per dag lukt het om met een plantboor ongeveer 1 ha of 400 boompjes aan te planten. Bij het aanslaan bleken de oude wortels meestal vrij snel af te sterven, terwijl juist vanaf het extra stuk stam dat onder de grond was geplant zich het definitieve wortelstelsel vormde. De vraag is dus, wat de oude wortels dan nog

bijdragen aan de geplante boom? Deze traditionele methode had enkele nadelen, zoals dat het losgewoelde en weer volgegooide plantgat de boom in de eerste paar jaar onnodig instabieler maakte voor de wind, totdat de wortels zich in de breedte voldoende verankerd hadden. Ook wild kon deze ranke spriet in het eerste jaar behoorlijk beschadigen.

Tot zo ver de oude methode.

Jan van Veen is dus op zoek gegaan naar een methode die de aanplant stabiel, succesvoller en minder gevoelig voor wild kon maken. Dion Voskens van Staatsbosbeheer Zaad- en plantsoen heeft hem toen uitgenodigd voor een excursie naar België, waar het poten van populier al lang in zwang is. Op de kwekerij worden de gestekte bomen na twee jaar boven de grond afgesneden in staken of poten van meer dan 4 meter lang. Zo'n poot wordt vervolgens in het te beplanten perceel in een gat met een diameter van circa 6 cm gestoken, die met een speciaal gereedschap aan een rupskraan gemaakt wordt (zie foto). De poten zijn circa 5 cm dik en hebben een scherpe punt, waardoor ze direct stevig in de bodem kunnen worden gestoken. Door de aanzienlijk

bescheidener inspanning om de plantgaten te maken lukt het om met een rupskraan niet 400, maar 800 plantgaten per dag te maken, of ruim 2 ha per dag aan te planten. De eerstvolgende regenbuien helpen daarna met het aanwateren. Het gevolg is dat er gelijk circa 3 meter boven de grond stekende levende populierenstaken staan, die stevig genoeg zijn om baldadige reeën te kunnen weerstaan zonder noemenswaardige schade. Ook de wind duwt ze niet meer uit het lood. Aanwezige brandnetels, populierenstoven of hazelaarstobben krijgen ook niet meer de kans de jonge bomen te overgroeien. Daarmee dalen de kosten voor bosverzorging aanzienlijk, terwijl er enkele jaren later bijna honderd procent aanslag is.

De teelt gaat uit van een vijftig procent dunning bij dertien- of veertienjarige leeftijd, waarbij de slechtste groeiers er uit worden gehaald. Het resterende deel van 150 – 175 bomen per ha krijgt bij 18-20 jaar nog een veertig procent groepsge-

wijze dunning, waarna de overblijvende fraaiste exemplaren door kunnen groeien tot zaaghout met een diameter borsthoogte van meer dan 80 cm. In de ontstane gaten kan dan naar wens aanplant met beuk, esdoorn, eik of haagbeuk plaatsvinden – wanneer populier bedoeld was als eenmalige omloop. Want de vraag is inmiddels weer aan de orde of omvorming van populier naar andere loofboomsoorten altijd wel de beste keus is. Populier is een boomsoort die zeer goed in staat is om de woekerende kruidlaag en struiklaag in korte tijd te boven te komen, kost weinig, groeit snel en is gewild als houtsoort. Daarom is opmerkelijk genoeg juist het populierenbos waar ander struweelplantsoen tussen is geplant bij uitstek geschikt voor een volgende generatie populier, aangezien andere boomsoorten meestal niet in staat zijn in een goede stamvorm door deze struweelzone heen te groeien.<

redactie@vakbladnbl.nl

Kunstmatige bossen

Om de clichés van kunstmatige populierenbossen te ontkrachten – wat mede geleid heeft tot het verdwijnen van populierenbos uit het landschap – is in de polders afgestapt van de strakke, vaste plantverbanden. Gemiddeld is er nu per boom 25-30 m² (circa 350 stuks per ha), doch niet meer in “Escheriaanse”, meetkundige plantverbanden. Centraal staat dat elke boom voldoende kroonruimte heeft, maar niet meer perse aan alle kanten precies even veel. Er is per pootgat horizontaal ongeveer een meter speling, zodat de rechtlijnigheid van de aanplant verdwijnt. Voor verreweg de meeste toepassingen van het hout (papier, kisthout, biomassa en andere industriële toepassingen) levert dit geen enkel bezwaar, zolang de stammen maar recht zijn. En bij voorkeur tijdig gesnoeid – tijdens het vierde jaar na het planten om precies te zijn – in de vijftig procent mooiste toekomstboomvormen.

